

Вознюк О. Використання кореневих груп під час складання навчальних текстів з англійської мови // Збірник тез доповідей наукової конференції викладачів та молодих науковців Житомирського державного університету імені Івана Франка з нагоди Днів науки : збірник тез доповідей (електронне видання), 16-17 травня 2024 р. Житомир : Житомирський державний університет імені Івана Франка, 2024. С. 184-188.

УДК 378.14.032

Олександр Вознюк

доктор педагогічних наук, доцент

Житомирський державний університет імені Івана Франка

ВИКОРИСТАННЯ КОРЕНЕВИХ ГРУП ПІД ЧАС СКЛАДАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ТЕКСТІВ З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Як засвідчують наукові розвідки, нейрони кори головного мозку людини функціонують за інтегральним механізмом, тобто організують нейронні мережі і констеляції та синхронізують свою роботу [4; 12; 13]. Завдяки цьому мозок людини виявляє тенденцію сприймати й обробляти узагальнену та асоціативну вербальну інформацію, яка виявляється у цілісних вербальних мережах. За таких умов подібні змістовно-морфологічні, графічні та фонетичні елементи сприймаються мозком учасників освітнього процесу як цілісні утворення [13]. При цьому лексичні одиниці іноземної мови, які мають певну фонетичну подібність та спільний етимологічний виток, фіксують активність однієї/цілісної нейронної ділянки головного мозку людини.

За таких умов можна говорити про певні принципи формування акустичної мови у відповідних ділянках мозку людини, що ілюструється *психологією суб'єктивної семантики*, у контексті якої можна аналізувати певні "оперативні одиниці сприймання", які описують той чи інший об'єкт інваріантним чином, що дозволяє створювати різні семантичні поля і простори [9].

Так, у дослідженнях Н. Хенлі виявлена семантична подібність лексичних одиниць, що виражають назви тварин [7]. Відтак, тварини розуміються людьми не так, як це має місце у біологічних класифікаціях. Тут використовуються ознаки екстралінгвістичного походження.

Ч. Осгуд виявив координатні вектори, які характеризують поняття, позначені словами різноманітних мов у різних культурах, що дозволило говорити про "стійкі зчеплення" властивостей об'єктів [5; 11].

Як засвідчили дослідження у сфері *звукового символізму*, окремі звуки мови змістовно мотивуються і можуть отримати оцінку носіями мови у контексті різних шкал (наприклад, "сила-слабкість", "доброта-жорстокість", "повільність-швидкість" та ін.) та окремих якостей (колір, рух, речовина) [8]. При цьому, така мотивація виявляється не тільки для звукового, візуального, але й тактильного аспектів інформації [1; 3].

Так, прикметно, що англійські звуки "fl" несуть значення легкості, повітряності, руху, який здійснюється у різних середовищах: flag, flake, flame, flannel, flap, flare, flash, flea, fledged, flee, fleece, flexible, flight, flinch, flimsy, fling, flip, flirt, float, flock, flog, flood, flop, flounce, flour, flourish, flow, fluctuate, flue, fluency, fluent, fluff, fluid, fluorescence, flurry, flush, fluster, flute, flutter, flux, fly.

Таким чином, споріднені/подібні слова у контексті етимологічно-словотвірних та асоціативно-фонетичних зв'язків, створюють цілісні вербальні мережі/комплекси, які необхідно використовувати в процесі навчання/вивчення іноземних мов цілісним чином, тобто ці слова слід вивчати у цілісному контексті [2].

За таких умов навчальні тексти з англійської мови можуть містити слова, що належать до однієї кореневої групи, яка може бути достатньо великою за обсягом. Розглянемо деякі приклади.

1. Етимологічно-словотвірний аспект.

Подамо кореневу групу, яка фокусується навколо слова *long*: longevity, longer, longest, belong, belonging, length, prolong, lengthen, prolongation,

prolonged, lengthened longitude, London, long for, long ago, a long while ago, a long time, linger, Longmont, any longer, long way, lingering, age-long. lifelong, link, along, long-armed, long-headed, oblong, leg, log, elongated, elongation, lingo, linguist, purloined, lung, lank, lanky, cling, longanimity, alongside, so long, prolongation.

При цьому коренева група може охоплювати слова, які, на перший погляд, навряд чи можуть належати до неї (наприклад, breeze – to breathe – breath – *breast*).

2. Асоціативно-словотвірний аспект.

Подамо кореневу групу, яка фокусується навколо асоціативно-апроксимального значення слова *admiral* ("людина у чудовій, яскравій морській формі, якою можна захоплюватися"): *admiral, admiralty, admire, mire, admirable, admirer, admiring, admiration, mirage, mirror, miracle, miraculous.*

Подамо кореневу групу, яка фокусується навколо асоціативно-апроксимального значення слова *close* ("зачиняти", "обмежувати", "охоплювати" та ін.): *close, cloud, cloth, clothes, clot, clod, clench, cling, lock, clock.*

Подамо кореневу групу, яка фокусується навколо асоціативно-апроксимального значення слова *scrape* ("скребти", "обскрібати", "зскрібати", "дряпатися" та ін.) *scrape, scrapper, scraper, scrab, scarab, scrabble, scrub, rub, scribble, scrawl, scratch, scramble, describe, scratch, scrub, scoop, scope, scope, cap, cape, Capitol, Capital, escape.*

Висновки.

Проведений аналіз дозволив дійти висновку, що споріднені (подібні етимологічно, асоціативно, словотвірним чином) слова у контексті етимологічно-словотвірних та асоціативно-фонетичних зв'язків, слід використовувати в процесі освоєння іноземних мов (англійської мови) цілісним чином, тобто ці слова слід вивчати у цілісному контексті за допомогою певних вправ.

За таких умов, учні та студенти можуть засвоювати на порядок більше слів (на рівні носіїв мови), у тому числі й слова, які вживаються вкрай рідно, але які носії мови сприймають як споріднені, що досягається ними ще у дитинстві під час засвоєння мови як рідної, коли вербальна інформація сприймається дитиною саме у сфері певною *глибинної/універсальної граматики* (Н.Хомський [13; 14]) асоціативно-словотвірним чином у контексті механізмів *суб'єктивної семантики*, що дозволяє дитині поєднувати/інтегрувати різнобічну інформацію, яка стосується різних сенсорних систем – аудіальної, візуальної, кінестетичної.

Список використаних джерел та літератури

1. Вознюк О. Деякі психолінгвістичні феномени вивчення іноземних мов. Подолання мовних та комунікативних бар'єрів: освіта, наука, культура: збірник наукових праць / за заг. ред. О. В. Ковтун. К. : НАУ, 2022. С. 58-61. URL: <http://eprints.zu.edu.ua/35633/>

2. Вознюк О.В. Нетрадиційні, інноваційні освітні системи як суттєвий ресурс безперервного професійного розвитку вчителів іноземних мов. Безперервний професійний розвиток вчителів іноземних мов в Україні та за кордоном : монографія. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. Івана Франка, 2023. С. 286-352. URL: <http://eprints.zu.edu.ua/36727/>

3. Вознюк О.В. Підготовка майбутніх учителів у контексті концепції Нової української школи: методичний аспект. Методичний експрес: Теорія і практика навчання англійської мови в Новій українській школі: Навчально-методичний посібник для вчителів закладів початкової освіти та студентів педагогічних спеціальностей. Житомир: Вид. О.О.Євенок, 2019. С. 51-65. URL: <http://eprints.zu.edu.ua/30493/>

4. Braitenberg V. and Schüz A. Cortex: Statistics and Geometry of Neuronal Connectivity. Berlin: Springer, 1998. DOI: <https://doi.org/10.1007/978-3-662-03733-1>

5. Charles E. Osgood, William S. May, & Murray S. Miron, Cross Cultural Universals of Affective Meaning. University of Illinois Press, 1975. 486 p.

6. Chomsky N. Language and Mind. N.Y.: Harcourt, Brace and World, 1968. 164 p.
7. Henley, N. M., & Kramarae, C. (1991). Gender, Power, and Miscommunication. In N. Coupland, H. Giles, & J. M. Wiemann (Eds.), "Miscommunication" and Problematic Talk. New York: Sage Publications, Inc., 1991. P. 18-43.
8. Lasnik H. The Theory of Principles and Parameters. In Noam Chomsky (ed.) The Minimalist program : 20th Anniversary Edition. Cambridge, Massachusetts, London, England: The MIT Press, 2015. P.11-116.
9. Lyyra Pessi. Semantics for Subjective Measures of Perceptual Experience. Frontiers in Psychology. Section Consciousness Research. Volume 10, 2019. P. 1-4. DOI: <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2019.01980>
10. Nuckolls Janis B. The Case for Sound Symbolism. Annual Review of Anthropology. Volume 28, 1999. P. 225-252. DOI: <https://doi.org/10.1146/annurev.anthro.28.1.225>
11. Osgood Charles E. Focus on Meaning: Explorations in Semantic Space. Mouton Publishers, 1979. 243 p.
12. Singer W. Neuronal Synchrony as a Binding Mechanism. International Encyclopedia of the Social & Behavioral Sciences. P. 10567-10570. DOI: <https://doi.org/10.1016/B0-08-043076-7/03656-1>
13. Tomasello Rosario et al. Brain connections of words, perceptions and actions: A neurobiological model of spatio-temporal semantic activation in the human cortex. Neuropsychologia. Volume 98, April 2017. P. 111-129. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.neuropsychologia.2016.07.004>
14. Voznyuk O. V. The farther reaches of studying foreign languages as a psycholinguistic phenomenon. Building Professional Linguistic Competence of Future Specialists: VI Regional Students Scientific Internet-Conference (November 27, 2020). Zhytomyr: Zhytomyr Medical Institute, 2020. P. 223-235. URL: <http://eprints.zu.edu.ua/31955/>